

Masarykova nemocnice Rakovník s.r.o.

člen skupiny PRIVAMED
Kotíkovská 927/19, 323 00 Plzeň
místo provozování
Dukelských hrdinů 200/II, 269 01 Rakovník

Rozdělovník řízených výtisků: 1 výtisk - manažerka kvality
elektronicky - intranet nemocnice
elektronicky – webové stránky nemocnice

Laboratorní příručka

Oddělení patologie

Zpracoval: **Leona Jedličková** - *manažerka kvality*

Datum: 8.6.2020 Podpis:

Přezkoumal : **MUDr. Jana Rosalie Bennett** – *zástupkyně vedoucí oddělení*

Datum: 8.6.2020 Podpis:

Schválil: **MUDr. Lenka Maroušková** - *vedoucí oddělení*

Datum: 8.6.2020 Podpis:

Datum vydání:	9.6.2020	Výtisk č.:	1
Datum účinnosti:	9.6.2020	Počet stran:	18
Verze:	11	Počet příloh:	3

Zrušovací ustanovení: Nahrazuje verzi 10 ze dne 14.11.2018

Tento dokument byl zpracován v souladu s požadavky normy ČSN EN ISO 15189.
Tento dokument je výhradně duševním vlastnictvím Masarykovy nemocnice v Rakovníku – oddělení patologie a postupování třetím osobám lze provádět pouze se souhlasem vedoucího oddělení.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 2/18
		Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Obsah:

1.	Všeobecná ustanovení.....	3
1.1	Cíl a účel směrnice	3
1.2	Oblast platnosti	3
1.3	Použité zkratky	3
2.	Popis vlastního dokumentu	3
2.1	Základní informace o laboratoři.....	3
2.2	Úroveň a stav akreditace na pracovišti.....	3
2.3	Zodpovědní pracovníci Oddělení patologie	4
2.4	Seznam nabízených služeb poskytovaných v laboratoři.....	4
2.5	Organizace pracoviště	4
2.6	Zaměstnanci Oddělení patologie.....	4
3.	Identifikace primárního vzorku (materiálu).....	5
3.1	Požadavky na vyplnění průvodky (žádanky) – průvodní list k zásilce histologického/cytologického materiálu	5
3.2	Požadavky na množství a formát průvodních listů k zásilce materiálu.....	5
3.3	Požadavky na označení materiálu	5
3.4	Požadavky na urgentní vyšetření	6
3.5	Ústní požadavky na vyšetření	6
4.	Požadavky na odběr materiálu	6
4.2	Speciální požadavky na odběr materiálu.....	6
4.3	Požadavky na odběr materiálu cytologie.....	7
4.4	Amputáty	8
4.5	Odvoz zemřelých pacientů na Oddělení patologie	8
4.6	Zabezpečení transportu vzorků.....	8
4.7	Kritéria pro odmítnutí vadných primárních vzorků	9
4.8	Vyšetření konzultujícími laboratořemi.....	10
4.9	Skladování a likvidace již vyšetřených vzorků	10
5.	Výsledky vyšetření, intervaly a jejich vydávání	10
5.1	Vydávání výsledků a jejich intervaly	10
5.2	Typy nálezů a laboratorních zpráv	11
5.3	Vydávání výsledků vyšetření z nemocnice	11
5.4	Konzultační činnost.....	12
5.5	Řešení stížností	12
5.6	Úhrada vyšetření.....	13
6.	Přílohy.....	13
	Příloha č.1 – seznam používaných barvicích a impregnačních metod.....	14 - 15
	Příloha č.2 – seznam kódů používaných vyšetření.....	16 - 17
	Příloha č.3 - Osvědčení o splnění podmínek Auditů II.....	18

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 3/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

1. Všeobecná ustanovení

1.1 Cíl a účel směrnice

Laboratorní příručka je vydána jako základní dokument systému zabezpečování kvality na Oddělení patologie Masarykovy nemocnice Rakovník s.r.o.. Je členěna dle požadavků ČSN EN ISO 15189 a navazuje na další dokumenty.

Tato laboratorní příručka má pomoci ke zlepšení komunikace s uživateli laboratorních služeb.

1.2 Oblast platnosti

Dokument je závazný pro pracovníky Oddělení patologie Masarykovy nemocnice Rakovník.

1.3 Použité zkratky

NASKL	Národní autorizační středisko pro klinické laboratoře
NIS	Nemocniční informační systém
PAT	Oddělení patologie
SOP	Standardní operační postup
PI	Pracovní instrukce
Medicalc	počítačový program
mex2, Mise firmy Stapro	systemy pro bezpečný přenos zdravotnických dat

2. Popis vlastního dokumentu

2.1 Základní informace o laboratoři

Oddělení patologie je součástí Masarykovy nemocnice Rakovník s.r.o.. Organizace provozu je řízená na základě samostatného Provozního řádu a přizpůsobuje se provozu ostatních oddělení nemocnice.

2.2 Úroveň a stav akreditace na pracovišti

Laboratoř je registrovaná u NASKL ČSL JEP, pod č. RKL/0524/807_823.

Oddělení patologie je držitelem osvědčení o splnění podmínek Auditu II dle ČSN EN ISO 15189:2013 pod č. **All-045-2018-0524-823**.

Identifikace laboratoře a důležité údaje:

Název organizace:	Masarykova nemocnice Rakovník s.r.o.
Název oddělení:	Oddělení patologie
Název laboratoře:	Oddělení patologie
Adresa:	Dukelských hrdinů 200, Rakovník
IČO:	05212146
DIČ:	CZ 699002873

Kontaktní telefony na oddělení:

Vedoucí oddělení:	MUDr.Maroušková Lenka
E-mail:	marouskova@nemorako.cz

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 4/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

- Sekretariát + ved.lékařka 313 525 251
- vedoucí laborantka 313 525 372
- laboratoř 313 525 371
- pitevna 313 525 374

Umístění PAT

Pitevni trakt, laboratoře, administrativní místnosti i pracovny lékařů jsou umístěny v samostatné budově v areálu Masarykovy nemocnice v Rakovníku.

Provozní doba laboratoře: Po-Pá 6:00 – 14:30 hodin

Příjem materiálu: Po-Pá 6:00 – 14:00 hodin

Svoz zemřelých: **neprovádíme**

2.3 Zodpovědní pracovníci Oddělení patologie

Vedoucí Oddělení patologie: MUDr. Lenka Maroušková

Zástupce vedoucí PAT: MUDr. Jana Rosalie Bennett

Vrchní laborantka: Leona Jedličková, DiS

2.4 Seznam nabízených služeb poskytovaných v laboratoři

Naše laboratoř provádí:

- **Histologická vyšetření:** standardní a urgentní vyšetření
- **Cytologická vyšetření:** negynekologické cytologie – cytologie punktátů tělních tekutin, cytologie moče, výpotky, nátěry, sekrety, punkční cytologie
- **Nekroptická vyšetření:** standardní vyšetření vzorků odebraných během pitvy.
- Konzultační činnost pro klinické lékaře
- Seminární činnost

Aktuální seznam prováděných barvicích a impregnačních metod je uveden v Příloze č.1 této laboratorní příručky.

2.5 Organizace pracoviště

Pracoviště v souladu se svými kapacitními, přístrojovými a odbornými možnostmi splňuje kritéria nutná pro provádění bioptických a cytologických vyšetření.

Standardní histologické vyšetření bioptických vzorků se provádí v laboratoři základního provozu, kde je materiál přijat, přikrojen, zpracován do parafínových bločků, nakrájen a obarven základním barvením i speciálním barvením dle platných pracovních instrukcí (PI).

Laboratoř je vybavena moderní přístrojovou technikou, která splňuje požadavky a podmínky odborné společnosti a je pravidelně kontrolována.

V pitevním traktu se nachází pitevna s jedním pitevním stolem, chladicí komorovou lednicí a skříní na rezervy.

2.6 Zaměstnanci Oddělení patologie

Zaměstnanci Oddělení patologie splňují svým vzděláním podmínky odborné způsobilosti.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 5/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

V laboratorním provozu pracují zdravotní laboranti s registrací a zdravotní laboranti s pomaturitním specializačním vzděláním v oboru histologie.

Lékaři pracující na Oddělení patologie mají dosaženu požadovanou kvalifikaci.

Administrativní práci zajišťují administrativní pracovnice a oddělení je připojeno na celonemocniční elektronický informační systém NIS Medicalc.

3. Identifikace primárního vzorku (materiálu)

Odebraný vzorek je dopraven na Oddělení patologie ve vhodné nádobě označené štítkem s údaji o pacientovi (**jméno, příjmení, rodné číslo**). Tyto údaje musí souhlasit s údaji na průvodce.

Je-li excizií nebo částí operačního materiálu od téhož pacienta více, musí mít každý materiál vlastní označenou nádobu a v průvodním listu přesné označení původu.

3.1 Požadavky na vyplnění průvodky (žádanky) – průvodní list k zásilce histologického/cytologického materiálu

Průvodku je možné získat z nemocničního informačního systému NIS (pro nemocniční žadatele) či na webu nemocnice www.nemorako.cz v sekci Oddělení patologie (pro žadatele mimo nemocnici).

Laboratoř výjimečně přijímá i jiné typy průvodních listů, musí však obsahovat minimálně níže uvedené údaje:

Výrazně musí být na průvodce vyznačeny materiály pacientů při podezření či prokázání infekčních chorob jako je pozitivita HBV, HCV, HIV, TBC, **SARS-CoV-2** atd.

Na žadance musí být vyplněny tyto údaje:

- Jméno a příjmení pacienta
- Číslo pojištěnce
- Pohlaví pacienta
- Kód zdravotní pojišťovny
- Adresa pacienta
- Id.žadatele včetně IČZ
- Razítko oddělení
- Předmět vyšetření a lokalizace
- Diagnóza – kód + slovní popis
- Datum a čas odebrání vzorku
- Jméno a podpis lékaře, který provedl odběr vzorku
- Údaje o předchozích odběrech
- Popř. další relevantní informace o pacientovi (epikrisa, předchozí léčba, apod.)

3.2 Požadavky na množství a formát průvodních listů k zásilce materiálu

Histologické vyšetření – 1 průvodní list

Cytologické vyšetření - 1 průvodní list

Barvení nátěrů sternálních punkcí na železo – 2 průvodní listy

Laboratoř požaduje průvodní listy na histologické i cytologické vyšetření ve formátu A4.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 6/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

3.3 Požadavky na označení materiálu

Materiál musí být označen štítkem vždy na nádobě (nikoliv na odnímatelném víčku nádoby) a **musí obsahovat alespoň tyto údaje:**

- Jméno a příjmení pacienta
- Rodné číslo

V případě odběru vzorků z různých lokalit je nutno uvést rozlišení těchto lokalit (např. 1.,2.,3. nebo A., B., C.). Značení se musí shodovat se značením na průvodce.

3.4 Požadavky na urgentní vyšetření

Na PAT nejsou vzorky zpracovávány v klasickém statim režimu, což vyplývá z charakteru zde prováděných vyšetření. Požadavek na přednostní zpracování materiálu je označen na průvodním listu „STATIM“. Nejedná se však o „statim“ z pohledu pojišťovny, ale pouze o požadavek na urychlené zpracování, odečtení nálezu a nahlášení výsledku vyšetření zadavateli.

Výsledky těchto vyšetření jsou zadávajícímu lékaři sděleny telefonicky ihned po jejich ukončení a písemně po uzavření celé výsledkové zprávy. Záznam o hlášení výsledku je v záznamovém sešitě ZS-06 **Evidence ústně nahlášených výsledků vyšetření** (v rozsahu hlášení komu a datum), hlášení zajišťuje vždy odečítající lékař.

3.5 Ústní požadavky na vyšetření

V případě telefonického požadavku zadavatele o doplnění dalšího vyšetření u již zpracovaného vzorku může laboratoř požadavek akceptovat v případě, že je vzorek (parafínový bloček) na PAT k dispozici v dostatečném množství a pro žádané vyšetření vhodný. **PAT vždy vyžaduje zaslání nové žádanky (průvodní list)**.

V případě, že se jedná o specifické vyšetření, které je oprávněn žádat pouze lékař v odbornosti onkologie, doplní tento požadovanou průvodku.

4. Požadavky na odběr materiálu

4.1 Požadavky na odběr materiálu histologie

Oddělení zasílají excize, části orgánů nebo i celé orgány ve vhodné nádobě s dostatečným množstvím fixační tekutiny tak, aby tekutina měla přístup ke vzorku ze všech stran. Je-li materiál fixační tekutinou nadnášen, je vhodné pokrýt jeho povrch mulem, tak se zabrání nedostatečné fixaci a sesychání materiálu nad hladinou.

Pokud bylo pacientovi odebráno více vzorků, musí být vypsány na žádance a nádobky musí být označeny v souladu s žádankou.

K fixaci excizi a resektů se běžně používá 10% neutrální nebo stabilizovaný formol, k fixaci vzorků odebíraných během fibroskopie a kolonoskopie je vhodnější použít 4% stabilizovaný formol.

Odebraný vzorek, který je fixován ve formolu, je ponechán při pokojové teplotě na místě k tomu určeném, až do doby transportu na Oddělení patologie.

Množství a velikost odebraného vzorku musí odpovídat standardům pro klinická vyšetření.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 7/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

4.2 Speciální požadavky na odběr materiálu

- konus čípku děložního značit stehem v pozici „12“, pokud si lékař přeje rozlišit kvadranty nebo rozstřížený vyšpendlit na korkovou podložku s údajem, na kterém čísle byl konus rozstřížen, vždy epitelem/sliznicí nahoru.
- resekáty dělohy (vcelku, nikoli ve fragmentech) mají být rozříznuté v dlouhé ose v celé délce za účelem fixace sliznice těla děložního (pokud je to možné), je vhodné upozornit, zda byla rozříznutá přední nebo zadní strana
- vulvektomie i excize z vulvy - vypnuté na podložce, pokud možno stranově orientovatelné pomocí stehů, výjimku tvoří malé excize z vulvy, kdy by byl materiál stehem znehodnocen
- mamma: snesený prs - označit stehem laterální (axilární) okraj, a je-li možno, označit místo tumoru stehem, materiál z parciálních resekcí (kvadrant, „lumpektomie“) topograficky orientovat pomocí stehů (není nutné u virilních mastopatií a dříve biopsicky ověřených benigních lézí)
- resekáty střeva: před fixací rozstříhnout a odstranit střevní obsah, stehy značit jednotlivé okraje dle popisu na průvodce
- topograficky nepřehledné excize měkkých tkání (např. dodány ve více částech), resekcční okraje značit stehem - upřesnit spodinu a boční okraje
- lymfatické uzliny extirpované k vyloučení maligního lymfomu dodávat v nativním stavu ihned po odběru.

4.3 Požadavky na odběr materiálu cytologie

Výchozím materiálem pro cytologické zpracování jsou :

1a) Tekutý materiál (punktát) - je nutno zaslat ihned po odběru ve zkumavce, injekční stříkačce či nádobce k tomu určené.

1b) Tekutý materiál s kousky tkáně - tekutý obsah je zpracováván jako punktát, kousky tkáně lze fixovat v 10% formalínu nebo 96% lihobenzinu na oddělení nebo až v laboratoři patologie, a je zpracováván jako cytoblok nebo biopsie.

2) Sputum - je zpracováváno jako nátěr na podložní sklo, větší množství materiálu nebo příliš hustý materiál lze zpracovat jako cytoblok.

3) Cytologické nátěry jsou do laboratoře dodávány na podložních sklíčkách jako zaschlé preparáty, **každý preparát musí být označen jménem pacienta a alespoň rokem narození**. Jednotlivé lokalizace, event. pořadí odběrů musí být označeny na skle i průvodce. Označení je nejlépe provést obyčejnou tužkou na matovanou část skla.

Tělní tekutiny musí být přepravovány v dobře těsnících nádobkách v nefixovaném stavu pro další zpracování. **Není-li možno dopravit tělní tekutinu do laboratoře během dvou hodin po odběru, je nutno provést fixaci přímo na oddělení přidáním 10% formolu stabilizovaného nebo alkoholového fixačního roztoku (70% alkohol) v poměru 1:1.**

Tento roztok vydává na požádání oddělení patologie.

Před transportem musí být nefixovaný cytologický materiál uchováván v lednici při teplotě 4-8°C.

Fixované tělní tekutiny mohou být uchovávány a transportovány při pokojové teplotě.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 8/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Materiál pro cytologii, který je transportován v podobě nátěrů nebo otisků, musí být uložen tak, aby nedošlo k jeho poškození.

Doporučovaný postup pro odběr objemných tělních tekutin (pohrudniční výpotek, ascites) na cytologické vyšetření:

Množství tělní tekutiny, které by mělo být dodáno k cytologickému vyšetření, je maximálně 200 až 250 ml. Měla by být odebrána nejlépe první dávka tekutiny a potom ta, která dotéká nakonec.

Mozkomíšni mok musí být odebrán do sterilní zkumavky bez protisrážlivých prostředků.

Do laboratoře musí být dodán nejpozději do 30-ti minut po odběru a ihned zpracován.

Optimální množství likvoru dodaného k cytologickému vyšetření je 0,5 až 2 ml.

Moč:

Na cytologické vyšetření moče není vhodné posílat ranní moč – buňky zde bývají degenerativně změněné v důsledku dlouhého působení moče v močovém měchýři.

Získaný materiál by se měl zpracovat do dvou hodin po odběru. Pokud se jedná o vzorek moče z externích ambulancí, je možné moč konzervovat 1% roztokem merthiolátu sodného (0,5 ml na 10 ml tekutiny).

4.4 Amputáty

Pokud oddělení zasílá amputáty končetin, musí být transportovány na Oddělení patologie v silném plastovém pytli označeném štítkem se jménem pacienta a rodným číslem. Následně jsou uloženy do chladicí místnosti na pitevně (chladicí box pro zemřelé).

Žádanku z NIS, přináležející k amputátu, předává sanitář operačních sálů na příjem materiálu PAT.

4.5 Odvoz zemřelých pacientů na Oddělení patologie

Svoz zemřelých si zajišťují jednotlivá oddělení svými sanitáři.

Zemřelého přiváží sanitář **transportním vozíkem** s poklopem a uloží jej do chladicí místnosti k tomu určené na obyčejný vozík pro zemřelé, aby byl transportní vozík k dispozici pro další převoz. Sanitář je povinen vždy použítý vozík dekontaminovat a desinfikovat!

Současně s předáním těla požaduje PAT předání vyplněných **Listů o prohlídce zemřelého**, včetně podpisu lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého. **V případě pitvy i Průvodní list k pitvě.**

Od 1.1.2016 vstoupila v platnost vyhláška 364/2015 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, která zavádí mj. nový obsah Listu o prohlídce zemřelého.

Obsah formuláře je uveden v příloze vyhlášky.

Oddělení patologie vede Evidenční knihu zemřelých.

4.6 Zabezpečení transportu vzorků

Vzorky jsou na PAT dodávány zadavateli vyšetření a svozovou službou Masarykovy nemocnice Rakovník.

PAT zajišťuje pouze svoz z Loun – svoz je zajištěn lékařem PAT.

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 9/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Stabilitu vzorku zajišťuje fixační tekutina.

Z jednotlivých oddělení nemocnice je materiál přinášěn sanitáři těchto oddělení přímo na příjem materiálu PAT. Současně jsou předávány i průvodní listy. Přijetí vzorku stvrzuje přejímající zdravotnický pracovník svým podpisem do knihy odesílajícího oddělení, pokud tato existuje.

Transport musí být prováděn bezpečně tak, aby nedošlo k poškození a znehodnocení vzorku a kontaminaci průvodních listů.

Požadavky na podmínky transportu do laboratoře

Typ vzorků	Odkud	
	Nemocnice Rakovník	Externí zdrav. subjekt
Vzorky na histologická vyšetření	<u>Vzorky ve fixační tekutině</u> Teplota při přepravě: bez požadavku. Čas přepravy: bez podmínek. <u>Amputáty</u> Teplota při přepravě: bez požadavku vzhledem ke vzdálenosti. Čas při přepravě: co nejdříve po výkonu.	<u>Vzorky (včetně amputátů) ve fixační tekutině</u> Teplota při přepravě: bez požadavku. Čas přepravy: bez podmínek při dodržení správných zásad uložení (nechladiť).
Vzorky na cytologii	Ihned po odebrání vzorku možno <u>bez fixační tekutiny</u> . Teplota při okamžité přepravě: bez požadavku vzhledem ke vzdálenosti. Čas přepravy: ihned, <u>v případě časové prodlevy vzorky fixovat</u> .	Ihned po odebrání vzorku smísit s fixační tekutinou v předepsaném poměru, fixovaná tekutina může být uchována při pokojové teplotě. <u>Teplota při přepravě:</u> není definována, vzorek je fixovaný Čas přepravy: není definován, vzorek je fixovaný.

4.7 Kritéria pro odmítnutí vadných primárních vzorků

Přijaty ke zpracování mohou být pouze vzorky řádně označené, nepoškozené a dodané se správně vyplněným průvodním listem.

Důvodem k odmítnutí vzorků je:

- nejasná identifikace jednotlivých vzorků
- mechanicky poškozené zkumavky s materiálem
- chybějící žádanka (pokud není možno zjednat nápravu)
- nepřítomnost identifikačního štítku na nádobce
- nečitelné údaje na vzorku

Nedostatky při zasílání materiálu řešené se zadavatelem:

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 10/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

- žádanky s neúplnými údaji
- použití nevhodného nebo žádného fixačního roztoku
- kontaminované průvodky (požadavek na dodání nové průvodky)
- nedostatečná nebo nekvalitní fixace (např. s nedostatečným zalitím fixační tekutinou, vzorek musí být celý ponořený ve fixační tekutině, nesprávná koncentrace fixační tekutiny)

4.8 Vyšetření konzultujícími laboratořemi

Na požadavek klinického lékaře odesíláme bloček se žádankou vyplněnou lékařem oddělení patologie a/nebo žádankou klinického lékaře do laboratoří pracoviště vyššího typu, se kterými má oddělení patologie smluvní vztah.

Seznam konzultantů je k dispozici na vyžádání v laboratoři.

4.9 Skladování a likvidace již vyšetřených vzorků

Primární tkáňové vzorky (pokud je zbytkový materiál) jsou na PAT skladovány v předepsané skříni s tkáňovými rezervami do doby stanovení konečné diagnózy.

Rezervy cytologického materiálu jsou uchovávány fixované v určené lednici v PAT až do stanovení konečné diagnózy.

Poté jsou všechny rezervy likvidovány v souladu s platnými předpisy nemocnice a PAT.

5. Výsledky vyšetření, intervaly a jejich vydávání

5.1 Vydávání výsledků a jejich intervaly

Hlášení výsledků v kritických intervalech se nevztahuje na Oddělení patologie.

Výsledkové listy jsou generovány z programu **NIS Medicalc** a obsahují:

- jasné a jednoznačné označení vyšetření – „B“ (= *Biopsie*)
nebo „CS“ (= *Cytologie Speciál*) uvedené v čísle vzorku
- identifikaci laboratoře, která vydala zprávu
- jednoznačnou identifikaci pacienta
- jméno a další jednoznačné identifikační označení žadatele
- datum a čas odběru primárního vzorku
- datum a čas přijetí vzorku laboratoří
- typ primárního vzorku
- výsledky vyšetření – *uvedeno jako „Nález:“*
- postup vyšetření – *uvedeno jako „Provedeno akreditovanou metodou podle SOP PAT xxx“.*
- identifikaci osoby oprávněné uvolnit zprávu – *uvedeno jako „Uvolnil:“ + podpis lékaře*
- datum a čas uvolnění výsledku

Intervaly dodání výsledků:

- Standardní **histologické a cytologické vyšetření - do 10 pracovních dnů** (vyjma „statim“ vyšetření).

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 11/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

- **Neobvyklé nálezy** či povaha materiálu prodlužující dobu vyšetření (např. nutnost dofixování, odvápnění, dobločkování, imunohistochemické vyšetření, složitá diagnóza, druhé čtení atd.) - je vydán předběžný závěr (do 10 pracovních dnů) a definitivní závěr následuje v dodatku k bioptickému vyšetření po dokončení vyšetřovacího algoritmu.
- **Pitevni nálezy** - předběžný výsledek pitvy z makroskopického nálezu do tří dnů. Definitivní nález s mikroskopickým ověřením diagnózy je odeslán klinikovi do 6 měsíců od provedení pitvy.

5.2 Typy nálezů a laboratorních zpráv

Lékaři oddělení patologie se při vyšetřování a stanovení diagnózy řídí mezinárodně uznávanými standardy ADASP (Association of Directors of Anatomic and Surgical Pathology) a WHO (World Health Organization), příp. doporučením Společnosti českých patologů.

Výsledky s onkologickou diagnózou jsou hlášeny na Národní onkologický registr (NOR), kde se tato data shromažďují a zpracovávají.

Archivace dokumentů se řídí platnou legislativou, doby ukládání jsou uvedeny ve formuláři

F-04 Seznam dokumentace .

Na originál žádanky je z druhé strany vytištěn výsledek vyšetření a je založen na PAT.

5.3 Vydávání výsledků vyšetření z nemocnice

Odesílání výsledků vyšetření elektronicky

Po kontrole a podpisu výsledku lékařem administrativní pracovnice či lékař osobně odesílá výsledek do centrálního nemocničního systému (NIS).

Pro nemocnici Louny je zajištěna konverze dat výsledků vyšetření jejich pacientů, prováděných v Masarykově nemocnici Rakovník, z NIS Masarykovy nemocnice Rakovník do NIS Nemocnice Louny. Konverze probíhá denně (vyjma víkendů) vždy v 16:30 hod. Konverze probíhá formou elektronického přenosu dat mezi servery obou nemocnic, pomocí systému MISE firmy Stapro.

Předávání výsledků do nemocnic společnosti Privamed a.s. a Mulačovy nemocnice v Plzni se děje pomocí systému **mex2** a probíhá kontinuálně v intervalu 15 minut.

Za provedení odpovídá informatik Masarykovy nemocnice Rakovník.

Odesílání výsledků vyšetření v tištěné formě

Určený pracovník vytiskne výsledek vyšetření. Po kontrole a podpisu výsledku lékařem výsledky rozdělí dle jednotlivých zadávajících lékařů do obálek a zajistí jejich odeslání poštou (doporučeně) nebo rozvozem výsledků, který osobně zajišťuje určený pracovník. Zadávajícím lékařům nemocnice, kteří jsou připojeni prostřednictvím NIS, jsou předávány výsledky i v tištěné podobě. Administrativní pracovnice je předává v zalepených obálkách do označených schránek jednotlivých oddělení nemocnice přímo v areálu nemocnice (**na recepci**).

Pitevni protokol

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 12/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Oddělení připojená k NIS mají definitivní protokol k dispozici v tomto systému. V papírové formě je zasílána na oddělení, na kterém došlo k úmrtí, pouze anatomická diagnóza a histologické vyšetření. Dále je kopie zaslána obvodnímu lékaři, u kterého byl zemřelý v evidenci, pokud je tento v Listu o prohlídce zemřelého uveden.

Výsledky vydávané pacientovi

Originály výsledků nejsou předávány pacientům. Na žádost pacienta může být vydána kopie výsledku. Pacient nebo zplnomocněná osoba vyplní formulář **F-36 Záznam o nahlédnutí**.

Kopie pitevnických protokolů a zdravotní dokumentace je možno vydat pouze pozůstalým, kterým to zemřelý za svého života umožnil v nemocničním tiskopisu „Souhlas pacienta s hospitalizací ...“.

Tento tiskopis je uložen ve zdravotní dokumentaci na lůžkovém oddělení, kde pacient zemřel.

Kopie výsledků mohou být pořizovány jen se souhlasem vedoucí oddělení nebo její zástupkyně.

Tato služba je zpoplatněna dle platného ceníku výkonů Masarykovy nemocnice Rakovník.

5.4 Konzultační činnost

Oddělení patologie neprovádí konzultační činnost pro jiná patologická oddělení, samo je „oddělením 1.linie“, které má zajištěno **imunohistochemická a konzultační vyšetření** na nadřazeném pracovišti **Ústav patologie 1. LF a VFN, Studničkova 2, Praha 2, 128 00**, dále na pracovištích **Oddělení Patologie Nemocnice Na Homolce, Roentgenova 2, 150 30 Praha 5** a **Aesculab Patologie,k.s.,Evropská 2589/33b,160 00 Praha 6**.

Zadávací lékař je vždy informován v předběžném výsledku o tom, že vzorek byl zaslán do konzultující laboratoře. Výsledek konzultující laboratoře je přepisován do vlastního výsledku PAT, originál výsledku z konzultující laboratoře je ukládán na PAT u administrativní pracovnice spolu s původní průvodkou.

Klinicko-patologická konzultační a konsiliární činnost probíhá vždy v bezprostředním kontaktu s kliniky a zaměřuje se zejména na následující oblasti:

- druhé čtení bioptického a cytologického vyšetření materiálu (na žádost ošetřujícího lékaře, vyšetřujícího patologa nebo přímo pacienta),
- konzultační vyšetření pro zpřesnění, potvrzení, vyjasnění diagnózy.

Z každé této aktivity je vydán výstup jako standardní výsledek.

PAT dále pořádá tematicky zaměřené klinickopatologické semináře pro jednotlivá oddělení nemocnice dle jejich oboru, potřeby oddělení a počtu aktuálně diskutovaných případů.

Konzultační činnost po telefonu – upřesnění informací ke konkrétním případům a konzultace s jinými odděleními, přičemž dominuje spolupráce s radiodiagnostickým oddělením ve smyslu plánování možných bioptických vyšetření u jehlových odběrů orgánových ložiskových změn pod CT kontrolou.

5.5 Řešení stížností

Laboratoř reaguje na všechny stížnosti, ať již podané písemně (ve formě listinné, nebo elektronické) nebo ústně (osobně, či telefonicky) dle celonemocniční směrnice č. OS-

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 13/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

5/2013. O řešení stížnosti, která je anonymní, rozhodne jednatel nemocnice dle závažnosti sdělení.

Odpovědnost za prošetření stížností na Oddělení patologie má vedoucí PAT.

Všechny (písemné i ústní) stížnosti jsou evidovány. Pracovník, který přijal stížnost, je povinen neprodleně o této skutečnosti informovat vedoucího oddělení. Povinnost přijmout stížnost má každý pracovník oddělení.

Vedoucí oddělení je povinen prošetřit všechny body stížnosti ve stěžované oblasti. O výsledku šetření je povinen informovat ostatní pracovníky oddělení a do 30 dnů od přijetí stížnosti rovněž informovat o výsledku šetření stěžovatele, toto informování musí být vždy v písemné formě (v kopii zůstává uloženo na oddělení). Lhůtu 30 dnů lze překročit v případě velmi závažných skutečností. O důvodech překročení lhůty pro vyřízení musí být rovněž informován stěžovatel.

5.6 Úhrada vyšetření

Služby Oddělení patologie jsou účtovány v souladu se smlouvami společnosti Masarykovy nemocnice Rakovník s.r.o., uzavřenými s příslušnými zdravotními pojišťovnami a lékaři, popř. dalšími klienty.

Do žádanky v NIS zadá určený pracovník laboratorní a diagnostické kódy pro pojišťovny, vyúčtování pojišťovnam je prováděno v rámci nemocnice finanční účtárnou.

Samoplátci uhradí vyšetření dle ceníku výkonů přes fakturační oddělení nemocnice na základě příkazu k fakturaci, pro který poskytne podklady administrativní pracovnice PAT.

6. Přílohy

1. Seznam barvicích a impregnačních metod.
2. Seznam kódů prováděných vyšetření
3. **Osvědčení o splnění podmínek Auditů II**

Použitá literatura: Klinická cytologie pro SZP, autoři Otakar Nyklíček a Juraj Sloboda

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 14/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Příloha č.1

Seznam barvicích a impregnačních metod prováděných na Oddělení patologie v Rakovníku:

Základní přehledné barvení histologické a cytologické

- hematoxylin eozin (HE) z parafinových řezů
- May Grünwald-Giemsa Romanovski barvení cytologických preparátů

Kolagenní vazivo

- barvení kolagenního vaziva dle Van Giesona
- Massonův modrý trichrom

Elastické vazivo

Impregnace retikulárních vláken

- impregnace dle Gömöriho

Polysacharidy, mukopolysacharidy

- barvení polysacharidů metodou PAS
- barvení kyselých mukopolysacharidů alciánovou modří
- kombinované barvení polysacharidů a kyselých mukopolysacharidů

Amyloid

- průkaz Kongo červení
- barvení metylvioletí

Pigmenty a anorganické látky

- průkaz melaninu metodou Masson Fontana
- průkaz železa Perlsovou reakcí
- průkaz vápníku dle von Kossy
- průkaz lipofuscinu dle Schmorla

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 15/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Plísně

- PAS reakce

Bakterie

- barvení bakterií podle Grama
- barvení Giemsou Romanovskim
- průkaz TBC metodou dle Ziehl- Neelsena

Průkaz Alzheimerovy choroby

- impregnace senilních drúz podle Braunmuhla

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 16/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Příloha č.2

Seznam kódů prováděných vyšetření na Oddělení patologie v Rakovníku:

- 87125 jednoduchý bioptický vzorek: makroskopické posouzení a přikrojení bez popisu
- 87127 jednoduchý bioptický vzorek: makroskopické posouzení s popisem, přikrojení a orientace vzorku
- 87129 vícečetné malé bioptické vzorky: makroskopické posouzení, přikrojení

- 87131 bioptický materiál s částečné nebo radikální ektomie: makroskopické posouzení a přikrojení
- 87133 bioptický materiál získaný komplexní ektomií: makroskopické posouzení a přikrojení
- 87135 vyšetření morfometrické - za každý parametr

- 87215 další blok se standartním preparátem (od 3. bioptického a od 4. nekroptického bloku s preparátem)
- 87217 prokrajování bloku (polosériové řezy) s 1-3 preparáty

- 87219 odvápnění, změkčování materiálu (za každé započaté 3 bloky)

- 87223 speciální barvení jednoduché (každý preparát z parafinového bloku)

- 87225 speciální barvení složité (za každý preparát ze zmrazené tkáně nebo parafinového bloku)
- 87235 vyšetření preparátu speciálně barveného na mikroorganismy (za každý preparát)
- 87413 cytologické otisky a stěry - za 1-3 preparáty

- 87415 cytologické otisky a stěry - za 4-10 preparátů

- 87417 cytologické otisky a stěry - za více než 10 preparátů

- 87419 cytologické nátěry sedimentu centrifugované tekutiny - 1-3 preparáty

- 87421 cytologické nátěry sedimentu centrifugované tekutiny – 4 -10 preparátů

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 17/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

- 87423 cytologické nátěry sedimentu centrifugované tekutiny – více než 10 preparátů
- 87425 cytologické nátěry z necentrifugované tekutiny - 1-3 preparáty
- 87427 cytologické nátěry necentrifugované tekutiny - 4-10 preparátů
- 87429 cytologické nátěry necentrifugované tekutiny - více než 10 preparátů
- 87431 preparáty metodou cytobloku - za každý preparát
- 87433 standardní cytologické barvení; za 1-3 preparáty
- 87435 standardní cytologické barvení; za 4-10 preparátů
- 87437 standardní cytologické barvení; za více než 10 preparátů
- 87439 speciální cytologické barvení - 1-3 preparáty, jedna metoda
- 87447 cytologické preparáty zhotovené cytocentrifugou
- 87611 technická komponenta mikroskopického vyšetření pitevního materiálu, 1-3 bloky
- 87613 technicko administrativní komponenta biopsie (standard. preparátů z 1-2 bloků)

Masarykova nemocnice Rakovník Oddělení patologie	LABORATORNÍ PŘÍRUČKA	Strana č.:/Celkem stran: 18/18 Verze: 11
		Změna č.: 10 Datum změny:

Příloha č.3

Osvědčení o splnění podmínek Auditu II

Osvědčení o splnění podmínek Auditu II

Držitel tohoto osvědčení

**Oddělení patologie Masarykovy nemocnice Rakovník
Masarykova nemocnice Rakovník s.r.o.
Dukelských hrdinů 200, Rakovník**

je evidován v Registru klinických laboratoří
Národního autorizačního střediska pro klinické laboratoře při ČLS JEP
a zapojen do programu zvyšování kvality ve zdravotnictví garantovaném MZ ČR

Držitel úspěšně splnil podmínky Auditu II pro tuto registrovanou odbornost:

807_823 – Laboratoř patologie
včetně výkonů sdílených s touto odborností

Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc.
předseda Rady pro akreditaci klinických laboratoří, místopředseda ČLS JEP

**Národní autorizační středisko
pro klinické laboratoře při ČLS JEP**

Prof. MUDr. Antonín Jabor, CSc.
vedoucí Národního autorizačního střediska pro klinické laboratoře při ČLS JEP

Osvědčení o splnění podmínek Auditu II

číslo **AI-045-2018-0524-823**

byla vydána dne **27. 11. 2018**

Platnost tohoto osvědčení je dva roky od data vydání.

Po úspěšném osvědčení dle pravidel auditu, může uplynutím platnosti bude vystaveno nové osvědčení s platností na dva roky od data vydání.